

TUHA-verkoston toimintakertomus 2015

Johdanto

Vuosi 2015 on tutkimuksen tuen ja hallinnon (TUHA) verkoston ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. TUHA on laaja-alainen yhteistyöverkosto, jonka toimintaan voivat osallistua kaikki tutkimuksen tuen ja hallinnon alueella yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa sekä muissa sidosryhmissä toimivat. Verkostojen verkostona TUHAn tehtävänä on edistää organisaatioiden sekä eri toimialueiden välistä yhteistyötä tutkimuksen tuen ja hallinnon piirissä. Se tukee toiminnallaan tutkimustoiminnan kokonais- ja viitearkkitehtuurityötä korkeakouluissa.

Keväällä 2015 toimintaan liittyi mukaan yliopistojen innovaatiotoimijat yhteen keräävä Finnovation Champions -verkosto.

Yleiskatsaus

Organisoituminen

Verkosto toimii seitsemän eri asiakokonaisuuksien pohjalta muodostetun alaryhmän kautta. Verkoston puheenjohtaja, ryhmien puheenjohtajat sekä viiden yhteistyöverkoston yhteyshenkilöt muodostavat koko verkoston toimintaa ohjaavan koordinaatioryhmän. Koordinaatioryhmä on kokoontunut syyskuuhun 2015 mennessä viisi kertaa. Verkoston puheenjohtajana 2014-2015 on toiminut tutkimusasioiden päällikkö Sipo Vanhanen Helsingin yliopistosta.

OKM kustantaa verkostolle CSC:lle sijoitetun koordinaattorin, joka samalla huolehtii viitearkkitehtuuri- ja tietomallityön fasilitoinnista. Verkoston ja alaryhmien tuottamat materiaalit ovat pääosin julkisesti saatavilla CSC:n ylläpitämällä sivustolla (<https://confluence.csc.fi/pages/viewpage.action?pageId=39061987>).

Tapahtumat

Koko verkoston yhteen koonnut seminaari järjestettiin 14.1.2015 Dipolissa. Tilaisuuteen osallistui yhteensä 75 henkeä. Yhteisen ohjelman lisäksi TUHA-ryhmät työskentelivät omissa työpajoissaan. Toinen yhteinen kokoontuminen tapahtui Tampereella tutkimuspalvelupäivien yhteydessä 26.-28.8, jolloin suurin osa alaryhmistä kokoontui.

Yhteistyökumppanit

Suomen yliopistot UNIFI ry:n ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (ARENE) kanssa verkosto pitää säännöllistä yhteyttä. Verkoston toimintaa on esitelty UNIFI:n ja ARENE:n kokouksissa. Kummankin järjestön pääsihteerit ovat käyneet koordinaatioryhmän kokouksissa, joissa on keskusteltu pitkään mm. yliopistojen rakenteellisesta kehittämisestä, erikoistumiskoulutuksista ja hallitusohjelman vaikutuksista korkeakoulukenttään.

Yhteistyö ATT-hankkeessa

Verkoston jäsenet ovat mukana myös useissa ATT-hankkeen työryhmissä:

- asiantuntijaryhmä,
- avoimuuden politiikat,
- tietomalliselvitys,
- palvelutyöryhmä,
- tutkimus-PAS.

Lisäksi verkoston aktiivitoimijoita on tiiviisti mukana avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisarkkitehtuurityössä.

Hanke tiedottaa säännöllisesti TUHA:n uutiskirjeen välityksellä ja verkostoa hyödynnetään myös epävirallisemmissa yhteydenotoissa. TUHA-verkoston kautta hanke tavoittaa helpoiten korkeakoulukentän keskeiset toimijat, jonka vuoksi yhteistyö on hankkeen kestäessä jatkuvasti tiivistynyt.

Ryhmien ja yhteistyöverkostojen katsaukset toiminnastaan

Korkeakoulujohdon strateginen tuki ja tutkimuspoliittinen valmistelu (TUPO)

Puheenjohtaja: Sipo Vanhanen, Helsingin yliopisto

Varapuheenjohtaja: Johanna Hakala, Tampereen yliopisto

TUPO-ryhmän toiminta käynnistyi keväällä 2014. Toimintaan on ilmoittautunut 23 henkeä eri korkeakouluista. Verkoston jäsenistä on koottu pieni vapaaehtoisryhmä (Wilhelm Barner-Rasmussen Hanken, Johanna Hakala Tampereen yliopisto, Katja Kiviharju Taideyliopisto, Sipo Vanhanen Helsingin yliopisto), joka on suunnitellut toimintaa.

TUPO-ryhmä on tavannut neljä kertaa

21.8.2014 Helsingissä Tutkimuspalvelupäivien yhteydessä

14.1.2015 Espoon Dipolissa TUHA-verkoston seminaarin yhteydessä

13.4.2015 Tampereella

26.8.2015 Tampereella Tutkimuspalvelupäivien yhteydessä

Ryhmä on pohtinut yhteisiä teemoja, wiki-alueen käyttöä ja sekä valmistellut osaltaan koko TUHA-verkoston yhteisten seminaarien ohjelmaa. Verkostoitumisen alkuvaiheessa on tutustuttu kollegoihin muissa korkeakouluissa. Ryhmän tapaamiset ja niiden yhteydessä käydyt keskustelut sekä tätä kautta saatu vertaistuki on koettu tärkeäksi. Ryhmän jäsenet ovat järjestäneet myös omia pienempiä tapaamisia heitä kiinnostavan ajankohtaisen aiheen pohtimiseksi, ja vierailleet toistensa luona.

Ryhmä on vertaillut kuinka tuki- ja valmistelutoimet on järjestetty eri organisaatioissa sekä julkaissut muutamien yliopistojen tutkimusneuvostoista tehdyn vertailun. Tämän ohella on

tarkasteltu käytössä olevia tutkimuksen kannustimia. Koko ryhmä on käsitellyt yhdessä korkeakouluihin kohdistuvien leikkausten aiheuttamia toimenpiteitä, strategioiden valmistelua, rakenteellista kehittämistä sekä Suomen Akatemian profiloitihakuun ja Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksen hakuun liittyviä asioita. Tutkimuspolitiikkaan liittyviä julkisia raportteja ja muita työhön liittyviä materiaaleja on jaettu wiki-alueen kautta.

Tutkimusinfrastruktuurit

Puheenjohtaja: Marko Peura, Helsingin yliopisto

Tutkimusinfrastruktuuryöryhmä edistää ryhmän jäsenten sekä taustaorganisaatioiden tutkimusinfrastruktuurien kehittämistyötä jakamalla tietoja, hyviä toimintatapoja ja kokemuksia. Työryhmä on toteuttanut tai ollut mukana seuraavissa tehtävissä:

- Kesällä ja syksyllä 2014 kerättiin tietoja työryhmän jäsenten taustaorganisaatioiden tutkimusinfrastruktuureiden kehittämisestä ja tähän liittyvästä toiminnasta.
- Osana TUHA-verkoston Dipolin seminaaria pidettiin työpaja infrastruktuurien avoimuutta ohjaavista periaatteista. Sen tulokset hyödyttivät suuresti ATT-hankkeen avoimuuden politiikat -työryhmän työtä infrastruktuurien avoimuuden kansallisten periaatteiden hahmottelemisessa. ATT:n työryhmän raportti avoimuuden periaatteista valmistui keväällä. Sinikka Eskelinen, Marko Peura ja Mari Riipinen olivat ryhmän jäseniä.
- Ryhmä kommentoi CSC:n pyynnöstä valmisteilla olevan kansallisen infrastruktuuritietopankin rakennetta.
- Yhteistyössä OKM:n kanssa laadittiin ja toteutettiin yliopistojen tutkimusinfrastruktuuristrategioiden kansallinen kartoitus alkukesästä 2015. Vastaukset toimitettiin kootusti työryhmän jäsenille sähköpostitse.
- Työryhmän jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti myös muiden TUHA-verkoston työryhmien sekä verkoston koordinaatioryhmän toimintaan. Niin ikään linkit ATT-hankkeen eri työryhmiin ovat olleet vahvat ja aktiiviset.

Työryhmä ei ole kokoontunut fyysisesti vaan tietoa on jaettu TUHA:n wiki-sivujen sekä sähköpostin välityksellä. Jatkossa mietitään tarvitaanko myös fyysisiä kokoontumisia sopivin väliajoin. Työryhmän jäsenistä usea on mukana muissa TUHA-verkoston työryhmissä, jonka vuoksi työryhmän oman tapaamisen järjestäminen TUHA-verkoston yhteisten tapaamisten yhteydessä on monimutkaista.

Tutkimuksen arviointi ja bibliometriikka

Puheenjohtaja toukokuuhun 2015 asti:

Johanna Hakala, Tampereen yliopisto

Puheenjohtaja toukokuusta 2015 alkaen:

Laura Himanen, Tampereen teknillinen yliopisto

Tutkimuksen arviointi ja bibliometriikka -ryhmän (TUHA-TAB) tarkoituksena on jakaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä liittyen eri yliopistoissa toteutettuihin tutkimuksen arviointeihin. Ryhmään kuuluu yli 20 jäsentä eri yliopistoista ja tutkimuslaitoksista.

Keväällä toiminta on ollut lähinnä informaation jakamista sähköpostilistan kautta. Ryhmä on keskustellut yliopistojen omien arviointien ja esimerkiksi Suomen Akatemian tuottaman Suomen tieteen tila ja taso -arvioinnin suhdetta. Parhailaan suunnitellaan vuoden 2016 alkuun seminaaria, jossa selvitetään mahdollisuuksia ja halukkuutta kansalliseen arviointiin. Lisäksi on keskusteltu yliopistojen kansainvälisille rankingeille tuotetun tiedon yhdenmukaistamisesta. Ajatus on saanut laajemmin positiivista palautetta ja on ehdotettu, että TAB-ryhmä koordinoisi työtä.

Tietomalliryhmä

Puheenjohtaja: Leena Huiku, Tampereen teknillinen yliopisto ja Aalto-yliopisto

Ryhmän tehtävä on laatia tutkimuksen ja tutkimushallinnon sanasto ja termit yhteenkytkävä käsittekartta. Sanasto on tärkeä elementti tietohallinnon yhteentoimivuuden varmistamisessa. Työryhmässä toimii edustajia yliopistoista, ammattikorkeakouluista ja tutkimuslaitoksista. Osa toimijoista on mukana ATT-hankkeen tietomallityöryhmässä sekä muissa Tuha-verkoston työryhmissä.

Sanaston termejä on kerätty keskeisistä tutkimuksen ja tutkimushallinnon lähteistä sekä mm. TUHA-seminaarin työpajassa ja ryhmän keskuudesta. Muiden kohdealueiden sanastot (mm. OKSA ja JHS) sekä kansainväliset tutkimuksen sanastot - erityisesti CASRAI - on otettu huomioon termien määrittelyssä. Tuha-verkoston koordinaattori Walter Rydman CSC:ltä on toiminut ryhmän sihteerinä. Hän on tehnyt arvokasta pohjatyötä keräämällä eri lähteistä käsittepiirteitä, joiden pohjalta ryhmä on työstänyt alustavia termimääritelmiä. Ryhmä on järjestänyt pääasiassa etäkokouksia, mutta myös joitakin tapaamisia paikan päällä CSC:n tiloissa.

Työ etenee Googlen vapaasti käytettävissä olevien pilvityökalujen avulla. Valmiissa sanastossa ennakoitaan olevan noin 300-400 termiä. Loppukesästä eteenpäin ryhmä on laatinut ATT-hankkeen sanastoa yhdessä hankkeen keskeisten toimijoiden kanssa. Sanaston muutama kymmenen keskeistä termiä ovat yhteisiä selvästi laajemman Tuha-sanaston kanssa.

Viitearkkitehtuuriryhmä

Puheenjohtaja: Mari Riipinen, Turun yliopisto

Ryhmä laatii kokonaiskäsitystä siitä millaisia prosesseja tutkimustyössä on, mitä tietoja niissä kulkee ja miten tätä tietoa tallennetaan ja hyödynnetään tutkimuksen tuen ja hallinnon

näkökulmasta. Työryhmässä on edustajia niin yliopistoista kuin ammattikorkeakouluista. Kansallista korkeakoulujen viitearkkitehtuurityötä on jäntevöittänyt ja edistänyt ryhmän sihteerinä toiminut koordinaattori Walter Rydman CSC:lta.

Työryhmä on kokoontunut elokuuhun 2015 mennessä kuusi kertaa. TUHA -verkoston tammikuun seminaarin työpajassa testattiin vuonna 2014 muodostettuja viitearkkitehtuurin asiakokonaisuuksia. Palautteen perusteella asiakokonaisuuksia tarkennettiin ja kirjoitettiin prosessikuvaus asiakokonaisuuksien laadinnalle. Tutkimuksen tuen ja hallinnon viitearkkitehtuurin muodostavat tämän perusteella seuraavat kokonaisuudet:

- Innovaatiotoiminta tai kaupallinen/taloudellinen hyödyntäminen
- Johtaminen, kehittäminen ja arviointi
- Julkaiseminen ja hyödyntäminen
- Liikkuvuus
- Rahoitus ja projektit
- Tiedonhaku ja -hallinta
- Tutkijakoulutus ja -ura
- Tutkimusaineistojen hallinta
- Tutkimusinfrastruktuurit

Osa kokonaisuuksista linkittyy TUHAN muiden työryhmien teemoihin. Siksi nämä kokonaisuudet tehdään yhdessä vastaavien tuha-ryhmien kanssa. Innovaatiotoimintaa käsittelevän kokonaisuuden kirjaaminen on saatu hyvään alkuun Finnovation Champions -ryhmän kanssa.

Ryhmän yhteisten kokousten lisäksi muodostetut pienemmät työryhmät ovat valmistelleet kolmen kokonaisuuden kuvaukset. Rahoitus ja projektit -kokonaisuutta on syvennetty valtakunnallisilla tutkimuspalvelupäivillä. Lisäksi puheenjohtaja ja sihteeri ovat osallistuneet osallistuneet OKMn ja CSCn erinäisiin viitearkkitehtuureita käsitteleviin ja työstäviin työpajoihin, kokouksiin ja tapahtumiin.

Muistiot tapaamisista ja viitearkkitehtuurin kokonaisuuksien valmiit kuvaukset tallennetaan CSC:n ylläpitämälle Confluence-sivustolle.

Tutkimusaineistot

Puheenjohtaja: Sinikka Eskelinen, Oulun yliopisto

Varapuheenjohtaja: Eeva Nyrövaara, Helsingin yliopisto

Korkeakoulumaailman kiinnostus tutkimusaineistoihin liittyviä asioita kohtaan näkyy ryhmän koon nopeana kasvuna. Syyskuuhun mennessä mukana on jo 42 jäsentä, joka tekee siitä TUHA-verkoston suurimman ryhmän.

Vuoden kuluessa yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tutkimuslaitokset ovat työskennelleet aktiivisesti tutkimusaineistojen tallentamisen ja avoimen käytön hyväksi. Muutamat yliopistot ovat jo hyväksyneet datapolitiikka- ja toimenpideohjelmat ja useimmilla muilla on perustettu

työryhmät laatimaan ohjelmia. Tutkimusaineistotyöryhmän jäsenet ovat tiiviisti mukana tässä työssä.

Verkoston tammikuun seminaarissa järjestettiin työpaja tutkimusaineistojen tallentamisen ja hyödyntämisen ongelmista ja niiden ratkaisuista. Keskeisimmistä asioista tehtiin lyhyt oheistus, joka julkaistiin ryhmän sivuilla Confluencessa. Sivustolle on kerätty myös Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen datapolitiikka- ja toimenpideohjelma-tiedostot sekä EU:n ja LERU:n ohjeita tutkimusaineistojen avaamisesta. Ryhmä on myös keskeinen toimija yhteistyössä ATT-hankkeen datapolitiikkatyössä.

Ryhmä keskustelee säännöllisesti sähköisten viestimien avulla. Tärkeä aihe on ollut yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimusaineisto-ohjeistusten kirjoitusprosessi. Jäsenet ovat osallistuneet moniin avoimen datan tapahtumiin päällimmäisinä esimerkkeinä OKM:n *Avoimen tieteen ja tutkimuksen toimintakulttuuri* -seminaari ja Yhteiskunnallisen tietoarkiston järjestämä *Kuka omistaa tutkimusdatan* -seminaari. Tutkimuspalvelupäivien yhteydessä ryhmä järjesti kokouksen ja tutustui Yhteiskuntatieteellisen tietoarkistoon.

Jäsenet ovat olleet läpi vuoden aktiivisia sekä tuha-verkoston muissa työryhmissä ja koordinaatioryhmässä että ATT-hankkeen työryhmissä.

Julkaisutiedonkeruu

Julkaisutiedonkeruun yhteistyöryhmä on asiantuntijaverkosto korkeakoulujen julkaisutiedonkeruussa mukana oleville. Ryhmä ei kokoonnu kokouksiin vaan toimii enemmän foorumina yhteiselle keskustelulle sekä tiedonkeruusta yleensä että sen erikoistapauksista. Johtuen wiki-alustan puutteista ryhmälle ei voitu ottaa käyttöön sen tarvitsemaa keskustelualustaa, joten sen toiminta on jäänyt vähäiseksi. Ryhmä kokoontui epävirallisesti CSC:n julkaisutiedonkeruuseminaarissa 31.8. Jatkossa on myös päätettävä ryhmän suhde VIRTJA-julkaisutietopalvelun yhteyteen perustetun yhteyshenkilöryhmän kanssa, joissa toimivat lähes samat henkilöt.

FinnovationChampions

Vuonna 2012 perustettu Finnovation Champions-ryhmä on jatkanut aktiivista yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuskeskusten välistä yhteistyötä ja keskustelua innovaatioista ja tutkimustulosten kaupallistamisesta myös vuonna 2015. Finnovation Champions liittyi TUHA-verkostoon keväällä 2015, ja se on tämän vuoden aikana valmistellut muun muassa viitearkkitehtuurikonaisuuden tutkimustulosten kaupallistamisprosesseille yliopistoissa TUHA:n viitearkkitehtuuryöryhmän kautta. Voidaan sanoa, että Finnovation Champions-ryhmän liittyminen TUHA:an on lisännyt ryhmän vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia yhteistyöhön ministeriöiden kanssa.

Finnovation Champions-ryhmän omien tapaamisten lisäksi verkoston jäsenet osallistuivat aktiivisesti myös Turussa kesäkuussa 2015 järjestetyn TEKES:in TUTL (Tutkimustuloksista

uutta tietoa ja liiketoimintaa)-seminaariin sekä Tampereella elokuussa 2015 järjestettyjen Tutkimuspalvelupäivien ohjelman valmisteluun ja toteutukseen. Tutkimuspalvelupäivillä ryhmän jäsenet toteuttivat kaupallistamissopimukseen liittyvän työpajan. Finnovation Champions on myös toimittanut Työ- ja Elinkeinoministeriölle kantansa keksintöläin suunnitellusta uudistuksesta syksyllä 2015.

FINN-ARMA, Suomen yliopistokirjastojen neuvosto SYN, Ammattikorkeakoulujen TKI-verkosto

Nämä verkostot ovat aktiivisesti mukana TUHA-verkoston toiminnassa, mutta kertovat toiminnastaan omissa toimintakertomuksissaan.

Verkoston takana

TUHA verkosto pystyy saavuttamaan tavoitteensa vain ihmisten tuodessa oman panoksensa mukaan. Heidän varsinaiset kotiorganisaationsa ovat eri puolilla Suomen; yliopistoja, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia. Seuraavista organisaatioista on ollut mukana tekijöitä TUHA-verkoston toiminnassa.

Yliopistot

Aalto-yliopisto	Hanken	Helsingin yliopisto
Itä-Suomen yliopisto	Jyväskylän yliopisto	Lapin yliopisto
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	Maanpuolustuskorkeakoulu	Oulun yliopisto
Taideyliopisto	Tampereen yliopisto	Tampereen teknillinen yliopisto
Turun yliopisto	Vaasan yliopisto	Åbo Akademi

Ammattikorkeakoulut

Arcada	Centria-ammattikorkeakoulu	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Hämeen ammattikorkeakoulu	Högskolan Arcada	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Karelia-ammattikorkeakoulu	Kymenlaakson ammattikorkeakoulu	Lahden ammattikorkeakoulu
Lapin ammattikorkeakoulu	Lapin korkeakoulukonserni	Laurea-ammattikorkeakoulu
Metropolia amk	Oulun ammattikorkeakoulu	Poliisiammattikorkeakoulu
Satakunnan ammattikorkeakoulu	Savonia-ammattikorkeakoulu	Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Tritonia	Yrkeshögskolan Novia	Turun ammattikorkeakoulu

Muut organisaatiot

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus	Ilmatieteen laitos	Kansalliskirjasto
Suomen Akatemia	Suomen Pankki	Suomen ympäristökeskus
Säteilyturvakeskus	THL	Tieteellisten seurain valtuuskunta
Työterveyslaitos	Ulkopoliittinen instituutti	VTT

Verkostossa mukana olevien henkilöiden ammattinimikkeitä on kerätty allaolevaan sanapilveen. Pilvi perustuu tietoihin, jotka verkoston sähköpostilistalla olevat henkilöt ovat antaneet liityessään.

